

29.9.2026

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2026

HAKIJAN TIEDOT

Kunta: Utsjoen kunta

Kunnan yhteyshenkilön tiedot:

- Nimi: Päivi Kontio
- Nimike: Kunnanjohtaja
- Sähköpostiosoite: paivi.kontio@utsjoki.fi
- Puhelinnumero: 040 7447630

HAKEMUKSEN TIEDOT

A. Haettava summa, euroa: 600 000€

B. Mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin sen käyttökohde: peruspalveluiden järjestäminen.

C. Yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeuksellisiksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen.

1. Utsjoen kunnan tilinpäätös oli 600 051,16 € alijäämäinen. Talouden kehitys on talouden sopeuttamistoimista huolimatta negatiivinen, mikä on edelleen nähtävissä keväällä 2026 tehdyistä FCG:n painelaskelmista. Valtionosuuksien vähenemisellä on erityisen suuri vaikutus Utsjoen kaltaisessa pienessä kunnassa, jonka verotulopohja on kapea ja jonka mahdollisuudet korvata menetettyä rahoitusta omilla tulonlisäyksillä ovat rajalliset.

2. Utsjoen kunta on ollut äkillisen rakennemuutoksen kunta vuodesta 2021, johtuen Tenojoen Atlantin lohien kalastuskiellosta. Vaikka kunnassa on tehty toimenpiteitä yritystoiminnan elvyttämiseksi, on kunnassa edelleen haasteita elinvoiman kehittämisen kanssa. Kunta ei pysty käynnistämään elinvoimaan mahdollisesti vaikuttavia prosesseja, koska kaikki varat menevät peruspalveluiden rahoittamiseen. Elinvoiman viriäminen ja vahvistuminen edellyttävät isoa ulkoista painetta. Maankäyttöön ja sitä kautta elinvoiman kehittämiseen liittyvät toimenpiteet ovat haastavia, koska Utsjoen kunnan pinta-alasta yli 90 % on valtion maata ja tästä 80 % on suojeltua eri suojeluastein.
3. Utsjoen kunta on kaksikielinen kunta ja sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Tämä velvoittaa kuntaa noudattamaan muiden lakien ohella myös saamelaiskäräjälakia sekä kielilakia. Utsjoen kunnassa on turvattava saamen kielen ja kulttuurin opetus. Koska kunnassa on pitkät välimatkat, on lähikouluperiaatteen mukaisesti jokaisessa kylässä koulu, mikä osaltaan lisää kunnan kustannuksia. Tämän lisäksi kunnassa on havaittu, että nykyisellään ns. VOS-järjestelmä ei tunnista monipaikkaista saamenkielistä opetusrakennetta, kielikylpy- ja kielipesäopetuksen kustannusvaikutuksia tai elvytyskielipedagogiikkaa.
4. Sivistystoimen tulot ovat pudonneet vuoden 2025 tilipäätöksestä vuoden 2027 talousarvioon n. 500 000 €. Tuloihin vaikuttaa pienentyneet lapsiryhmät, varhaiskasvatuksen lapsiryhmämuutokset, eli kielipesätoiminnan supistuminen ja lasten siirtyminen saamenkielisen päiväkodin piiriin. Saamenkielisen perusopetuksen tuntimäärät ovat vähentyneet mutta saamenkielistä opetusta tulee antaa. Samassa suhteessa kunta ei ole pystynyt sopeuttamaan toimintojaan ja kattamaan tulojen vähentymisestä johtuvaa talousvajetta.

D. Mikäli kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin perustelut miksi kunta hakee korotusta peräkkäisinä vuosina.

Kunta ei ole pystynyt sopeuttamaan talouttaan sopeutussuunnitelman mukaisesti, koska peruspalveluiden järjestämiseen vaikuttaneet tulot ovat vähentyneet merkittävästi. Utsjoen kunta hakee harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta pystyäkseen tuottamaan lakisääteiset peruspalvelut ja samalla viemään läpi sopeuttamisohjelmaansa hallitusti.

E. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (tulojen lisäykset ja menojen vähennykset, omaisuusjärjestelyt jne.)

1. Toteutetut toimenpiteet

Utsjoen kunnassa on toteutettu muutosneuvotteluissa sovittuja toimenpiteitä seuraavasti:

- Kirjaston henkilöstövähennys 2 htv -> 0,8 htv
- toimistosihteereiden vähennys 5,2 htv -> 4.5 htv
- kiinteistöjen läpikäynti, lämmitystapamuutokset kaikkiin öljylämmitteisiin kiinteistöihin

- opetusryhmien kokojen tarkastelu ja yhdistäminen silloin kun tämä ei vaaranna saamenkielen ja kulttuurin opetusta ja saamenkieliseen opetukseen suunnattua valtionavustusta.
- käyttämättömien asuntojen ja kiinteistöjen realisointi

Kunta nosti veroprosenttia 0,5 prosenttiyksikköä vuodelle 2026.

2. Tulossa olevat ja päätetyt toimenpiteet

- Kiinteistöveroselvitys valmistuu vuoden 2026 aikana.
- Jätehinnoittelun tarkentaminen
- sivistystoimen organisaation tarkastelu ja työnkuvien uuden järjestely

F. Muut huomiot ja lisätiedot:

- ainoa saamelaisenemmistöinen kunta
- asukasluku 1112
- Veroprosentti 8.9 % (2026)
- työttömyysaste 9,9 % (2025)
- verotulot 2,97 ME (2025)
- valtionosuudet 2,95 ME (2025)
- toimintatuotot 3,24 ME (2025)
- tilikauden 2025 tulos – 600 051,15 €
- pitkäaikaista lainaa 8,57 ME (2025)

Utsjoki 29.9.2026

Päivi Kontio, kunnanjohtaja

Liitteet:

Sopeuttamisohjelma

Painelaskelma